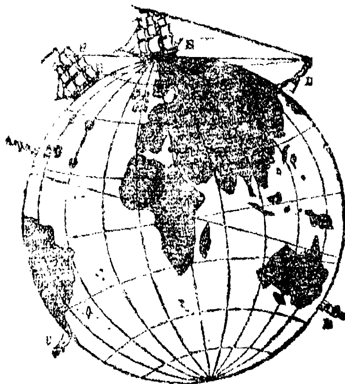
જગતની ભૂગોળ.

એશિઆ તથા હિંદુસ્થાનનું સવિસ્તર વર્ણન.



સુરતમધે:

આઈરિશ મિશન છાપખાનામાં છપાઈ.

BY W. RAYMOND.

૧૮૮૧.

કિમ્મત ૨॥ આના.

OUTLINE GEOGRAPHY OF THE WORLD.

૧ ભૂગોળવિદ્યા-જેથી પૃથ્વીની સપાટી વિશે જ્ઞાન મળેછે, તેને ભૂગોળવિદ્યા કહેછે.

૨ પૃથ્વી-પૃથ્વી ગોળાકાર છે; પણ તેની ખરી આકૃતિ ઉત્તર દક્ષિણ સ્હેજ ચપટી ગોળ છે.

૩ ખંડ-જમીનના જે મોટા ભાગમાં ઘણા દેશો આવેલા હોય તેને ખંડ કહેછે.

૪ દ્વીપ-જે જમીનના ભાગની ચારે બાજુએ પાણી હોય તેને બેટ કે દ્વીપ કહેછે; જેમકે આયર્લંડ, ન્યુગીની.

૪ દ્વીપકલ્પ-જે જમીનના ભાગની ત્રણે બાજુએ પાણી હોય તેને દ્વીપકલ્પ કહેછે; જેમકે હિંદુસ્તાન, ઈટલી.

૬ સંયોગીભૂમી-જે જમીનનો સાંકડો ભાગ જમીનના બે મોટા ભાગને જોડેછે તેને સંયોગીભૂમી કહેછે; જેવી કે સુએઝની અને પનામાની.

૭ ભૂશીર-જમીનની જે અણી લાંબી થઈને સમુદ્રમાં ગએલી હોય તેને ભૂશીર કહેછે; જેવા કે ગુડહોપ અને લાન્ડસએન્ડ.

૮ પર્વત-જમીનના વિશેષ ઉંચા ભાગને પર્વત કહેછે; જેવા કે હિમાલય, આલ્પ્સ.

૯ મહાસાગર-પાણીના વિશેષ મ્હોટા ભાગને મહાસાગર કહેછે; જેવા કે હિંદી, આટ્લાંટિક.

૧૦ સમુદ્ર-મહાસાગર કરતાં પાણીના નાના ભાગને સમુદ્ર કહેછે; જેવા કે રાતો, કાળો.

૧૧ અખાત-જમીન ઉપર પાણીના લાંબા ગયલા ફાંટાને અખાત કહેછે; જેવા કે ઈરાની.

૧૨ ઉપસાગર-પહોળા મ્હોડાના અખાતને ઉપસાગર કહેછે, જેવા કે બિસ્કેનો ઉપસાગર.

૧૩ સામુદ્રધુનિ-પાણીના બે મોટા ભાગને સાંધનારા પાણીના નાના ભાગને સામુદ્રધુનિ કહેછે; જેવીકે જીબ્રાલ્ટરની સામુદ્રધુનિ.

૧૪ સરોવર-જમીનથી વીંટળાયલા પાણીના ભાગને સરોવર કહેછે; જેવું કે સુપીરિયર.

૧૫ નદી-મીઠા પાણીનો જે પ્રવાહ પર્વતમાંથી કે સરો-વરમાંથી નિકળીને સમુદ્રને મળેછે તેને નદી કહેછે; જેવી કે નાઈલ, આમેઝોન, ટેમ્સ.

૧૬ મુખ્-જ્યાંથી નદી નિકળેછે તેને મુખ કહેછે.

પૃથ્વીપર ચાર ખંડ છે:- યૂરપ, એશિયા, આફ્રિકા (જુની દુનિયા) અને અમેરિકા (નવી દુનિયા); એ શિવાય ઓસ્ટ્રેલેશિયા એ પાંચમો ખંડ ગણાયછે.

૧ એશિયા ખંડ.

સીમા:-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર; પુર્વે-પાસીફિક મહાસાગર; દક્ષિણે-હિંદિ મહાસાગર; પશ્ચિમે-યુરપ ખંડ, ભૂમધ્ય સમુદ્ર, અને રાતો સમુદ્ર.

દેશો:-ઉત્તરે-૧ રશ્યા અથવા સૈબીરિયા-મુખ્ય શેહેર ટોબોલસ્ક અર્ટિશ નદીને કાંઠે; ઓકોટસ્ક મુખ્ય બંદર અને વેપારનું સ્થળ છે; અને ટિફિલસ.

૨ પશ્ચિમે:-તુર્કસ્થાન-મુખ્ય શેહેર સ્મર્નાઈજીઅન સમુદ્રને કાંઠે; અલેપો, ડમાસ્કસ, બગદાદ, અને બસરા એ બંદર અને વેપારનું સ્થળ છે.

૩ અર્બસ્તાન—મુખ્ય શેહેર મક્કા (મહંમદની જન્મ ભૂમી); મદીના, મોખા, મસ્કત, અને એડન એ મુખ્ય બંદર.

૪ મધ્યમાં:-ઈરાન-મુખ્ય શેહેર તેહેરાન; ઈસ્ફહાન; શિરાઝ, યેસ્ડ, અને એસ્ટ્રાબાડ.

૫ આફગાનીસ્તાન—મુખ્ય શેહેર કાબૂલ કાબૂલ નદીને કાંઠે, હેરાટ, કંદહાર, જલાલાબાદ, અને ગઝની.

૬ બલુચીસ્તાન-મુખ્ય શેહેર ખેલાટ.

૭ સ્વતંત્રતાતાર-મુ. શેહેર બોખારા; ખીવ, સમરકંદ, અને તાશ્કંદ (વેપારનું સ્થળ).

૮ ટિબેટ-મુ. શેહેર લાસા સાંપુ નદીને કાંઠે.

૯ ચિનાઈતાતાર-મુ. શેહેર યાર્કંડ યાર્કંડ નદી ઉપર; અને કાશાગર વેપારનું સ્થળ છે.

૧૦ પૂર્વ:-ચીન-મુ. શેહેર પેકિન પીહો નદીને કાંઠે; નેનકિન યાંગસીક્યાંગ નદીને કાંઠે; કંતાન મુ. બંદર, મકાઉ, અને હોંકોંગ એ અંગ્રેજને તાબે છે.

૧૧ જાપાન-મુ. શેહેર જેડ્ડો, અને મિયાકો.

૧૨ દક્ષિણે-સીઆમ-મુ. શેહેર બાંકોક મીનામ નદીને કાંઠે.

૧૩ બ્રંહ્મદેશ-મુ. શેહેર મનડેલ ઇરાવતી નદીને કાંઠે; રંગુન, આવા, પેગુ, અને ચિતાગાંગ.

૧૪ હિંદુસ્તાન-મુખ્ય શેહેર કલકત્તા હુગલી નદીને કાંઠે; બનારસ, અલ્હાબાદ, લખનોર, આગ્રા, દીલ્હી, લાહોર, અને મુંબઈ. (હિંદુસ્તાનનું જૂદુ વર્ણન જુવો).

પર્વતો:-હિમાલય-હિંદુસ્તાનની ઉત્તરે; આલ્ટાઈ સૈબીરિયાની દક્ષિણે; કોકેસસ કાળા અને કાસ્પીઅન સમુદ્રની વચ્ચે; તોરસ અને લેબેનોન તુર્કસ્તાનમાં; ઊરલ એશિયા અને યુરપની વચ્ચે; સીનાઈ અર્બસ્તાનમાં; અને હિંદુકુસ હિમાલયની પશ્ચિમે છે.

દ્વીપકલ્પ-એશિઆ માઈનર, કાળા સમુદ્ર અને લીવાન્ટની વચ્ચે; અર્બસ્તાન, રાતા સમુદ્ર અને ઈરાની અખાતની વચ્ચે; હિંદુસ્તાન, અરબી સમુદ્ર અને બંગાળાના અખાતની વચ્ચે; કોરીઆ પીલા અને જાપાની સમુદ્રની વચ્ચે; કામસ્ચાટકા સૈબીરીઆની પૂર્વે; ક્રોની સંયોગી ભૂમી મલાયા અને સીઆમને જોડે છે.

ભૂશીરો:-સેવેરો-અથવા ઉત્તર ભૂશીર, સૈબીરિયાની ઉત્તરે; પૂર્વ ભૂશીર, સૈબીરિયાની પૂર્વે; લોપાટકા, કામસ્ચાટકાની દક્ષિણે; કેમ્બોડિયા, આનામની દક્ષિણે; નીગ્રેસ, પેગુની દક્ષિણે; રોમાનિયા, મલાયાની દક્ષિણે; કન્યાકુમારી, હિંદુસ્તાનની દક્ષિણે; બાબા, એશિયા માઈનરની પશ્ચિમે; અને રાસલહદ, અર્બસ્તાનની પૂર્વે છે.

ટાપુઓ:-નોવાઝેમ્બ્લા ઉત્તર મહાસાગરમાં; સાઈપ્રસ અને રોડસ ભૂમધ્યસમુદ્રમાં; સોકોટ્રા અરબીસમુદ્રમાં; લંકા,

લાક્ષદ્વિપ અને માલદ્વિપ હિંદી મહાસાગરમાં ; આન્ડામાન અને નિકોબાર બંગાળાના અખાતમાં; સીંગાપોર અને પીનાંગ હિંદી અને પાસીફીક મહાસાગરની વચ્ચે; હિંદી-આર્કી પેલગો એમાં સૌથી મોટા સુમાત્રા, બોરનીઓ' જાવા, સીલેબીસ, ફીલીપાઈન અને મસાલાના બેટો; હેનાન, મકાઓ, હોંકોંગ અને ફોરમોઝા ચીનાઈ સમુદ્રમાં ; જાપાનીબેટો (નીફોન, જેસો, અને કીસ્યુ) પાસીફીક મહાસાગરમાં ; સગેલીઅન કોરીઆની પૂર્વે; અને ક્યુરાઈલ ટાપુઓ કામસ્ચાટકાની દક્ષિણે છે.

સમુદ્રોઃ-ઓકોટસ્કોનો સમુદ્ર સૈબીરિયાની પૂર્વે; કામ-સ્ચાટકાનો સમુદ્ર કામસ્ચાટકા અને અમેરિકાની વચ્ચે; જાપાની સમુદ્ર જાપાન અને ચીનાઈ તાતારની વચ્ચે; પીળો સમુદ્ર કોરીઆ અને ચીનની વચ્ચે; ચીનાઈ સમુદ્ર ચીનની દક્ષિણે ; અરબી સમુદ્ર અર્બસ્તાન અને હિંદુસ્તા-નની વચ્ચે; રાતો સમુદ્ર અર્બસ્તાન અને આફ્રિકાની વચ્ચે અને લીવાન્ટ ભૂમધ્ય સમુદ્રનો પૂર્વ ભાગ છે.

અખાત અને ઉપસાગરોઃ-ઓબીનો અખત ઉત્તર મહાસાગરમાં ; તાતારનો અખાત સગેલીઅન અને તાતા-

રની વચ્ચે; ટોંકવીનનો અખાત કોચીન-ચીનની વચ્ચે; સીઆમનો અખાત સીઆમ અને કોમ્બોડીઆની વચ્ચે; હિંદી મહાસાગરમાં, બ્રહ્મ દેશની દક્ષિણે માર્ટાબાનનો અખાત; બંગાળાનો અખાત હિંદુસ્તાનની પૂર્વે; મનારનો અખાત હિંદુસ્તાન અને લંકાની વચ્ચે; ખંભાત અને કછનો અખાત હિંદુસ્તાનની પશ્ચિમે; અને ઇરાની અખાત અર્બસ્તાન અને ઇરાનની વચ્ચે છે.

સામુદ્રધુની:- બાબેલમાંદેબ, રાતાસમુદ્ર આગળ; ઓરમઝ, ઇરાની અખાત આગળ; પાકની સામુદ્રધુની, લંકા અને હિંદુસ્તાનની વચ્ચે; મલાકા, મલાકા અને સુમાત્રાની વચ્ચે; સંડા, સુમાત્રા અને જાવાની વચ્ચે; મકાસાર, બોરનીઓ અને સીલીબીસની વચ્ચે; બેહેરીંગ, એશિયા અને અમેરિકાની વચ્ચે; અને ઉવેઈગાટસ, નોવાઝેમબ્લા અને સૈબીરિયાની વચ્ચે છે.

સરોવરો:-કાસ્પીઅન સમુદ્ર ઇરાનની ઉત્તરે છે; આરલ, તાતારમાં છે; બઇકલ સરોવર સૈબીરિયામાં છે; વાન સરોવર તુર્કસ્તાનમાં છે; મૃત્યુ સરોવર જૂડીઆમાં છે, ટોંકીંગ સરોવર ચીનમાં છે; માન સરોવર અને રાવણહૃદ ટિબેટમાં છે.

નદીઓ:-ઓબી, એનીસી, અને લીના સૈબીરિ-

યામાં; આમુ અને સગેલીઅન ચીનાઈ તાતારમાં; હોઆંગહો અને યાંગસીક્યાંગ ચીનમાં; ઈરાવતી બ્રહ્મદેશમાં; બ્રહ્મપુત્રા, ગંગા, સિંધુ, મહા નદી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, અને નર્મદા હિંદુસ્તાનમાં; સીહોન અને આમુ સ્વતંત્રતાતારમાં; યુફ્રેટીસ અને ટૈગ્રીસ તુર્કસ્તાનમાં છે.

૧. રશ્યા અથવા સૈબીરિયા.

મર્યાદા:— ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર; પશ્ચિમે ઊરલ પર્વત અને યુરોપનું રશ્યા; દક્ષિણે તાતાર દેશ; પૂર્વે ઑાકોટસ્કને। તથા કામસ્ચાટકાને। સમુદ્ર.

ભાગ:— રશ્યાના બે મોટા ભાગ થયલા છે— પૂર્વ અને પશ્ચિમ સૈબીરિયા.

મુ. શેહેરો:— મુખ્ય શેહેર ટાબોલસ્ક અર્ટિશ નદીને કાંઠે; ઑાકોટસ્ક મુખ્ય બંદર અને વેપારનું સ્થળ છે; ટિફ્લિસ, ઍરિવાન, ઈર્કુટસ્ક, યાકુટસ્ક, ડર્બેન્ડ અને બાકુ એ શેહેરો છે.

નદીઓ:— ઑાબી, ઍનિસિ, અને લેના એ નદીઓ આલ્ટાઈ પર્વતમાંથી નિકળીને ઉત્તર મહાસાગરને મળે છે; ઊરલ નદી એ ઊરલ પર્વતમાંથી નિકળીને કાસ્પિઅન સમુદ્રને મળે છે.

ટાપુઓઃ-એલ્યુશ્યાના ટાપુ એ કામસ્ચાટ્કા અને અમેરિકાની વચ્ચે છે; સઘેલિઅન ટાપુ એ તાતારના અખાતમાં છે.

સરોવરઃ-બૈકલ સરોવર એ પૂર્વ સૈબીરિયામાં છે.

અખાતઃ- ઓબીનું અખાત ઉત્તર મહાસાગરમાં છે; અને અનાદીરનું અખાત પાસીફિક મહાસાગરમાં છે.

ભુશીરોઃ-કેપ સેવેરો ઉત્તરમાં છે; પુર્વ કેપ, બેહરિંગની સામુદ્રધુની આગળ છે; અને કેપ લોપાટકા, કામસ્ચાટ્કાની દક્ષિણે છે.

પર્વતઃ- કોકેસસ એ કાળાસમુદ્ર અને કાસ્પિઅન સમુદ્રની વચ્ચે છે; ઊરલ એ સૈબીરિયા અને યુરોપની વચ્ચે છે; અને આલ્ટાઈ એ સૈબીરિયા અને માંગોલિયાની વચ્ચે છે.

૨. તુર્કસ્તાન.

મર્યાદાઃ- ઉત્તરે કાળો સમુદ્ર; પશ્ચિમે ભૂમધ્ય સમુદ્ર; દક્ષિણે અર્બસ્તાન; પૂર્વે ઈરાન અને કાસ્પિઅન સમુદ્ર છે.

ભાગઃ- ૧ એશિઆમૈનર, ૨ સીરિઆ, ૩ આલજ્જીરા, ૪ આરમીનિઆ, ૫ કુર્દિસ્તાન, અને ઈરાકારબી એવા છ ભાગ છે.

મુ. શેહેરો:- ૧. સ્મર્ના ઇજીઅન સમુદ્રને કાંઠે છે બ્રૂસા, આંગોરા, ટારસસ, અને ટ્રેબિઝોન્ડ (બંદર) છે. [એકર.
૨. અલેપ્પો, ડમાસ્કસ, જેરૂસાલેમ, ટાઅર, સાઇડ્‌ન, અને
૩. મોસલ (નિનવે) ટૈગ્રિસ નદીને કાંઠે.
૪. બિટલીસ અને વાન એ વાન સરોવર પર છે; અર્ઝેરૂમ અને કાર્સ.
૫. કુર્ડિસ્તાન.
૬. બગદાદ, બસરા એ બંદર અને વેપારનું સ્થળ છે, અને બાબિલન.

નદીઓ :- યુફ્રેટિસ અને ટૈગ્રિસ એ તોરસ પર્વતમાંથી નિકળીને ઇરાની અખાતને મળેછે; જોર્ડન એ મૃત્યુ સરોવરને મળેછે; અને ઓરોન્ટીસ એ ભૂમ્ધ્ય સમુદ્રને મળેછે.

ટાપુઓ:-સાઇપ્રસ અને રોડસ (અંગ્રેજી) એ લિવાન્ટમાં છે; માઇટિલીનિ, સામ્ઓ, સેમોસ, અને પેટમોસ એ આર્કિપેલેગોમાં છે.

સારોવર:- વાન સરોવર એ વાન શેહેરની પાસે છે; અને મૃત્યુ સરોવર એ પાલેસ્ટાઇનમાં છે.

પર્વત:- ટૌરસ, ઓલીમ્પસ અને આઇડા એ એશિઆ મૈનરમાં છે; અને લેબેનન એ સીરિઆમાં છે.

૩. અર્બસ્તાન.

મર્યાદા- ઉત્તરે તુર્કસ્તાન; પશ્ચિમે સુએઝની સંયોગી ભૂમી અને રાતો સમુદ્ર; દક્ષિણે હિંદી મહાસાગર; પૂર્વે ઇરાની અખાત અને ઓમાનનું અખાત છે.

અર્બસ્તાનના છ પ્રાંત કીધા છે:- હેડજાઝ, યેમેન, એલહાસા, હાડ્રેમોટ, ઓમાન, અને નેજેડ.

મુ. શેહેરો-મક્કા (મહમદની જન્મભૂમી), જિદા, મદીના, મોખા, મસ્કત, અને એડન એ મુખ્ય બંદર છે.

ટાપુઓ- સોકોટ્રા એ હિંદી મહાસાગરમાં અને બેહેરીન એ ઇરાની અખાતમાં છે, પેરિમ અંગ્રેજ સરકારને તાબે છે.

પર્વત- હોરબ અને સાઈનાઈ પર્વત રાતા સમુદ્રની ઉત્તરે છે.

સંયોગીભૂમી:- સુએઝની સંયોગીભૂમી એ એશિયા અને આફ્રિકાને જોડેછે.

૪. ઈરાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે કાસ્પિઅન સમુદ્ર ને સ્વતંત્ર તાતાર; પશ્ચિમે તુર્કસ્તાન; દક્ષિણે ઇરાની અખાત; પૂર્વે અફગાનીસ્તાન અને બલુચિસ્તાન છે.

ઇરાનના બાર પ્રાંતો છે.

મુ. શેહેરો:- તેહેરાન; ઈસ્ફહાન, શીરાઝ, બુશાયર, ટેબ્રીઝ, યેઝડ, અને અસ્ટ્રાબાદ, મુશેડ અને કરમાંન.

બેટો:- કિશ્મ અને ઓર્મઝ એ ઈરાની અખાતમાં છે; અને કરક.

સરોવરઃ- ઉરૂમીયા એ ઈરાનની વાવ્યે, અને બક્ટેગાન, શીરાઝની પાસે છે.

૫. અફગાનીસ્તાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે તુર્કસ્તાન; પશ્ચિમે ઈરાન; દક્ષિણે બલૂચિસ્તાન; પૂર્વે હિંદુસ્તાન.

અફગાનીસ્તાનના છ પ્રાંતો છેઃ- ૧ કાબૂલ ૨ જલાલાબાદ, ૩ ગિઝની, ૪ કંદહાર, ૫ હેરાત; અને ૬ અફગાની તુર્કસ્તાન.

મુ. શેહેરો:- કાબૂલ કાબૂલ નદીને કાંઠે; કંદહાર, ગિઝની, જલાલાબાદ, હેરાત, અને પેશાવર એ શેહેરો છે.

નદીઓ:-કાબૂલ એ સિંધુ નદીને મળેછે; અને હેલમન્ડ.

પર્વતઃ- હિંદુકુશ એ ઉત્તરે અને સુલેમાન એ પૂર્વે છે.

બલુચિસ્તાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે અફગાનીસ્તાન; પશ્ચિમે ઈરાન; દક્ષિણે આરબી સમુદ્ર; પૂર્વે હિંદુસ્તાન.

મુ. શેહેરોઃ- ખેલાત અને ગંડાવા.

૭. સ્વતંત્રતાતાર.

મર્યાદા:– ઉત્તરે રશ્યા; પશ્ચિમે ઊરલ નદી તથા કાસ્પિઅન સમુદ્ર; દક્ષિણે ઈરાન તથા અફગાનીસ્તાન; પૂર્વે ચિનાઈ તાતાર.

મુ. શેહેરો:– બોખારા; ખિવ, સમરકંદ, બોખ, અને તાશ્કંદ એ શેહેરો છે.

નદીઓ:– આમુ અને સીહુન એ બે નદીઓ એરલ સમુદ્રને મળેછે.

પર્વત:– હિંદુકુશ એ દક્ષિણે છે. [છે.

સરોવર:– કાસ્પિઅન એ પશ્ચિમે અને એરલ એ મધ્યમાં

કાસ્પિઅન એ દુનિયામાં સઉથી મોહટું સરોવર છે.

૮. ટિબેટ.

મર્યાદા:– ઉત્તરે ચિનાઈ તાતાર; પશ્ચિમે હિંદુકુશ પર્વત તથા પંજાબ; દક્ષિણે હિંદુસ્તાન તથા બ્રહ્મદેશ; પૂર્વે ચિન.

મુ. શેહેરો:– લાસા સાંપુ નદીને કાંઠે છે; લાડક અને મુકડન.

નદીઓ:–સિંધુ એ નદી ટિબેટના પહાડમાંથી નિકળીને આરબી સમુદ્રને મળેછે; સાંપુ એ ટિબેટના પહાડમાંથી નિકળીને બંગાળાના ઉપસાગરને મળેછે.

પર્વત :- હિમાલય એ ટિબેટ તથાં હિંદુસ્તાનની વચ્ચે છે; ક્વાનલન એ ઉત્તરે છે.

સરોવર- પાલ્ટિ, ટેન્ગ્રિ, અને માન સરોવર.

૯. ચિનાઈ તાતાર.

મર્યાદાઃ- ઉત્તરે રશ્યા; પશ્ચિમે સ્વતંત્રતાતાર; દક્ષિણે ટિબેટ અને ચિન; પૂર્વે તાતારનું અખાત તથા જાપાની સમુદ્ર.

મુ. શેહેરોઃ- યાર્કંડ યાર્કંડ નદી પર; ખોટન, અને કાશગર એ વેપારનું સ્થળ છે.

નદીઓઃ- કાશગર, યાર્કંડ, ખોટન, એ નદીઓ છે.

દ્વીપકલ્પઃ- કોરીઆનો દ્વીપકલ્પ એ પીળો તથા જાપાની સમુદ્રની વચ્ચે છે.

બેટઃ- સગેલિઅન એ પૂર્વ તરફ છે.

૧૦. ચિન.

મર્યાદાઃ- ઉત્તરે ચિનાઈ તાતાર; પશ્ચિમે ચિનાઈ તાતાર તથા ટિબેટ; દક્ષિણે બ્રહ્મ દેશ તથા ચિનાઈ સમુદ્ર; પૂર્વે પીળો સમુદ્ર તથા પાસિફિક મહાસાગર.

મુ. શેહેરોઃ- પેકિન પીહો નદીને કાંઠે; નેનકિન યાંગસી-ક્યાંગ નદીને કાંઠે; કંતાન મુખ્ય બંદર છે; આમોય, ફુચુ, નિંગપો, અને શાંગાઈ એ શેહેરો છે.

નદીઓઃ-પીહો અને હોઆંગહો એ ટિબેટના પર્વતમાંથી નિકળીને પીળા સમુદ્રને મળેછે; યાંગસીકયાંગ એ મધ્યમાં છે, અને કંતાન એ દક્ષિણમાં છે.

બેટો :- ફોર્મોસા અને લ્યૂ પૂર્વમાં છે; હેનાન દક્ષિણે છે; મકાઉ ફિરંગીને અને હોંકોંગ એ અંગ્રેજને તાબે છે.

અખાતઃ- ટોનક્વિનનું અખાત એ દક્ષિણે છે.

૧૧. જાપાન.

માર્યાદા :- ઉત્તરે ઓકોટસ્કનો સમુદ્ર; પશ્ચિમે જાપાની સમુદ્ર; દક્ષિણે તથા પૂર્વે પાસિફિક મહાસાગર છે.

ચાર ટાપુ મળીને જાપાન દેશ થયલો છે :— **નિફોન, જેસ્સો, સિકોક, અને કીસ્યુ.**

મુ. શેહેરોઃ-જેડો એ નિફોન બેટમાં છે, અને મિયાકો; માટસમાઈ અને નગાસકી એ શેહેરો છે.

૧૨ .સીઆમ.

મર્યાદાઃ-ઉત્તરે તથા પૂર્વે બ્રહ્મ દેશ; પશ્ચિમે બંગાળાનો ઉપસાગર; દક્ષિણે સીયામનું અખાત.

મુ. શેહેરોઃ- બાંકોક મીનામ નદીને કાંઠે છે.

નદીઓઃ- મીનામ સીઆમના ખખાતને મળેછે.

દ્વીપકલ્પ:- મલાયાનો દ્વીપકલ્પ એ સીઆમની દક્ષિણે છે.

બેટો:- સુમાત્રા, પિનાંગ, અને સિંગાપોર.

૧૩. બ્રહ્મદેશ

મર્યાદા :- ઉત્તરે ટિબેટ તથા ચિન ; પશ્ચિમે હિંદુસ્તાન તથા બંગાળાનો ઉપસાગર; દક્ષિણે સીઆમ તથા માર્ટાબાનનું અખાત ; પૂર્વે ટોનકિવનનું અખાત તથા ચિનાઈ સમુદ્ર.

મુ. શેહેરો:- મેન્ડેલે, આવા, અમરપુર, બ્હામો એ બધા ઈરાવતી નદીને કાંઠે ; રંગુન, પેગુ, ચિતાગાંગ.

હિંદુસ્તાન.

સીમા:- ઉત્તરે હિમાલય પર્વત ; પૂર્વે બ્રહ્મ દેશ અને બંગાળાનો અખાત ; દક્ષિણે હિંદી મહાસાગર ; પશ્ચિમે અરબ્બી સમુદ્ર, બલુચીસ્તાન અને અફગાનીસ્તાન.

પર્વતો:- હિમાલય દુનિયામાં સૌથી ઊંચો હિંદુસ્તાનની ઉત્તરે છે ; શિવાલીક સતલજ અને ગંગા નદીની વચ્ચે છે ; વિંધ્યા નર્મદા નદીની ઉત્તરે છે ; સાત પુડા નર્મદા નદીની દક્ષિણે છે ; પૂર્વ અને પશ્ચિમ ઘાટો ; નીલગીરી પર્વત એ પૂર્વ અને પશ્ચિમ ઘાટોને સાંધેછે.

ભૂસીરો:-કન્યા કુમારિ હિંદુસ્તાનની દક્ષિણે; કાલીમીર ટ્રાનકવીબારની દક્ષિણે; અને પાલમાયરા ઓરીસામાં છે.

દ્વિપકલ્પો:- કછ સિંધની દક્ષિણે ; કાઠીઆવાડ અને ગુજરાત એ ખંબાત અને કછુના અખાતની વચ્ચે છે.

ટાપુઓ:-અરબ્બી સમુદ્રમાં દીવ, સાસ્તી, અને મુંબઈ; બંગાળાના અખાતમાં રામેશ્વર; હુગલીના મુખ આગળ સગર બેટ.

સરોવરો:-વલનર એ કાશમીરમાં છે; મંચુર એ સિંધમાં છે; શાંભર અજમેરની ઉત્તરે છે; ચીલ્કા એ ઓરીસામાંછે.

મુખ્ય નદીઓ:- બ્રહ્મપુત્રા હિમાલય પર્વતની ઉત્તરથી નિકળીને ગંગા નદીના પૂર્વ ફાંટાને મળી, આસામ અને બંગાળામાં થઈ, બંગાળાના અખાતને મળેછે; ગંગા નદી તથા હુગલી હિમાલયની દક્ષિણેથી નિકળી બંગાળાના અખાતને મળેછે; એની મુખ્ય શાખા ગોગ્રા, જમના, ચંબલ, સોન, રામગંગા, ગંડક, ગોમતી વગેરે છે; સિંધુ નદી એ હિમાલયની ઉત્તરેથી નિકળી અરબ્બી સમુદ્રમાં પડેછે; એની મુખ્ય પાંચ શાખા જલમ, બીયા, રાવી, ચીનાબ, અને સતલજ છે; નર્મદા અને તાપી ખંબાતના અખાતને મળેછે; કૃષ્ણા, મહાનદી, ગોદાવરી, કાવેરી એ બંગાળાના અખાતને મળેછે;

બ્રિટિશ રાજ્યના મુખ્ય ત્રણ ઈલાકા છેઃ- બંગાળા, મુંબઈ, અને મદ્રાસ ઈલાકો.

(અ) બંગાળા ઈલાકાના મુખ્ય પાંચ ભાગ છે :—

૧ પંજાબ ૨ નોન રેગ્યુલેશન ડિસ્ટ્રીક્ટ ૩ વાવ્ય દિશાના પ્રાંતો ૪ આઉડ ૫ લોઅર પ્રોવીન્સીસ ૬ અને મધ્ય દેશો.

૧ પંજાબ:- મુખ્ય શેહેરો લાહોર, પેશાવર, ગુજરાત, શીરોશા, મુડકી, મુલતાન, અમૃતસર, દિલ્હી, પાણીપત, લુધીઆના, અલીવાલ, સીમલા, અટક, ચીલીઅનવાલા, અને રાવલપીંડી.

૨ નોનરેગ્યુલેશનડિસ્ટ્રીક્ટ:-મુ. શેહેરો કુમાઉ, ઘરવાલ અને અજમેર.

૩ વાવ્યપ્રાંતો:-મું. શેહેરો, અલાહબાદ અથવા પ્રયાગ, કાનપોર, સીરામપોર, રૂરકી, હરદ્વાર, મીરત, આગ્રા, મથુરા, કનોજ, બનારસ અથવા કાશી, ગાઝીપુર, અને મીરજાપુર.

૪ આઉદ:-મુ. શેહેરો લખનો, ફૈઝાબાદ, અને અયોધ્યા.

૫ દક્ષિણપ્રાંતો:-એમાં બંગાળા, બાહાર, ઓરીસા, છોટાનાગપોર, અને આસામ.

૧ બંગાળા:-એમાં કલકત્તા, અલીપુર, પ્લાસી, ઢાકા, ચીતાગોંગ, મુરશીદાબાદ, બુરાનપુર, બર્ડવાન, હુગલી, ચીનશ્યુરા, સીરામપુર, અને નરશીરાબાદ.

૨ બાહાર:-પટના, ગયા, મોંગીર, અને ભાગલપુર.

૩ ઓરીસા:-બાલાસોર, કટક, અને જગન્નાથપુરી.

૪ છોટાનાગપોર:-રામઘઢ.

૫ આસામ:-ગોહત, તેજપુર, અને મોલડા. [અને જેપુર.

૬ મદ્દચદેશો:-એમાં નાગપોર, રતનપુર, જબલપુર [અમરકોટ.

(આ)મુબાઈઈલાકો-મુ. શેહેર મુંબઈ.

૧ સિંધ એમાં હૈદ્રાબાદ, શિકારપુર, ખૈરપુર, કરાંચી,

૨ મુંબાઇની ઉત્તરના પ્રાંતો-એમાં અમદાવાદ, ખેડા, ભરૂચ, સુરત, અસાઇ અને થાણા.

૩ મુંબાઈની દક્ષિણના પ્રાંતો-અહમદનગર, ધુલીઆ, પુના, સતારા, મહાબળેશ્વર, બીજાપુર, કોલાપુર, રત્નાગીરી, વિજયદુર્ગ, સાવંતવાડી, બેલગામ, ધારવાડ, અને અરેબીઆમાં એડન.

(ઈ) મદ્રાસ ઈલાકો-મુ. શેહેર મદ્રાસ, ગંજામ, બરામપુર, રાજમાહેંદ્રી, મછુલીપટ્ટણ.

૨ કર્ણાટક, એમાં આરકટ, વેલોર, ચીતુર, કોનજેવરામ, પ્યુલીકટ, કડલોર, પોર્ટોનોવો, તાંજોર, નગાપટામ, ટ્રીચીનાપોલી, રામનાથ, મંગલુર, કાલીકટ, કાનાનોર, કોચીન, કોઇમબેટોર, અને ઉતાકામંડ.

(૩) બ્રિટિશ બ્રહ્મદેશ:- ૧ આરાકાન-મુ. શેહેર આરાકન.

૨ પેગુ-એમાં પેગુ, રંગુન અને બસીન. [આમહર્સ્ટ.

૩ ટીનાસરીમ-ટીનાસરીમ, મુલમીન, માર્ટાબાન,

૪ સ્ટ્રેઈટસંસ્થાનો- પીનાંગ, વેલસ્લીપ્રાંત, મલાકા, સીંગાપોર.

દેશી રાજ્યો.

(૧) રજપુતાના- જોધપુર, ભરતપુર, જેપુર, અને ઉદેપુર.

(૨) ભાવલપુર- ભાવલપુર.

(૩) સિંધીઆનું- ગ્વાલીઅર, નીમચ, ઉજ્જન, ઇંદોર, મહુ, ભોપાલ.

(૪) બુંદેલખંડ- ઝાંહાંસી અને રેવા.

(૫) કાશ્મીર- કાશ્મીર અથવા શ્રીનગર.

(૬) નીઝામનું રાજ્ય- હૈદ્રાબાદ, ગોવલકોંડા, વરંગુળ શીકંદરાબાદ, બીડર, ઔરંગાબાદ, અને દોલતાબાદ.

(૭) મણીપુર અને સીકીમ-એ બંગાળા ઇલાકામાં છે.

(૮) મૈસુર-સીરંગાપટમ, બંગલૂર, બેડનોર, કુર્ગ, અને કોચીન.

(૯) ત્રાવણકોર- ત્રીવાનદ્રમ.

(૧૦) મુંબઈ ઇલાકામાં-ખેરપુર, કછ, ભૂજ, માંડવી, વડોદરા,

ખંભાત, પાટણ સોમનાથ, પાલનપુર, દીસા, પોરબંદર. ભાવનગર, અને જામનગર.

સ્વતંત્ર સંસ્થાનો.

૧ નીપાલ- ખડમંડુ, ગુરખા, અને મકવાનપોર.

૨ ભુટાન- ટાસીટપુડન.

પરદેશી રાજ્યો.

૧ ફ્રેંચના તાબાના-ચંદ્રનગર, યેનોન, પોંડીચેરી, માહી, [કારીકલ.

૨ પોર્ટુગીસના તાબાના-ગોવા, દમણ અને દીવ.

મુખ્ય રણ ક્ષેત્રો.

ગુજરાત, શીરોરા, દિલ્હી, પાણીપત, અલીવાલ, ચીલીઅનવોલા, અજમેર, આગ્રા, પ્લાસી, ચીનસુરા, ગંજામ, પોર્ટોનોવા, થાનેશ્વર, પટણા, અસાઈ, રંગુન, અને ચીન્સુરા.

યૂરપખંડ.

સીમાઃ-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર, પૂર્વે કાસ્પિઅન સમુદ્ર, એઝોફનો સમુદ્ર, વોલગા અને ડોન નદી, અને ઉરલ પર્વત; દક્ષિણે ભૂમધ્ય સમુદ્ર અને કાળો સમુદ્ર; પશ્ચિમે આટલાંટિક મહાસાગર.

દેશોઃ-ઉત્તરે, ૧ રશ્યા મુ. શેહેર સેન્ટપીટર્સબર્ગ નીવા નદી પર; મોસ્કો અને કોન્સ્ટાડ.

૨ સ્વીડન-મુ. શેહેર સ્ટોકહોમ મીલર સરોવર પર; અને કાર્લસ્ક્રોના.

૩ નોર્વે-મુ. શેહેર ક્રીસ્ચીઆના; અને બર્ગન.

૪ ડેન્માર્ક-મુ. શેહેર કોપનહેગન; અને એલ્સીનોર.

૫ વાવ્યદિશાઓ-ઈંગ્લંડ-વેલ્સ મુ. શેહેર લંડન ટેમ્સનદી પર; યોર્ક, લીવરપૂલ અને મેન્ચેસ્ટર રૂઉના સ્થળો, કેમબ્રીજ, સોધામ્પટન, બર્મીંગહામ, શેફીલ્ડ, ન્યુકાસ્ટલ, પોર્ટસ્થમ, પ્લિમથ, ગ્લોસ્ટર, બ્રીસ્ટલ, વગરે.

૬ સ્કોટલંડ-મુ. શેહેર એડીનબરો; ગ્લાસ્ગો, આબર્ડીન, સ્ટર્લીંગ, પર્થ, પેસ્લી.

૭ આયર્લંડ-મુ. શેહેર ડબ્લીન લિફી નદીને કાંઠે; બેલફાસ્ટ; વોટરફોર્ડ, લંડનડરિ, અને લિમરિક.

૮ મદ્યમાં-જર્મની મુ. શેહેર ડ્રેસ્ડન, લીપઝીક, મ્યુનીક, અને સ્ટટગાર્ડ. [પ્રેગ, અને પ્રેસ્બર્ગ.

૯ આસ્ટ્રીયા-મુ. શેહેર વીએના ડેન્યુબ નદી પર;

૧૦ પ્રશ્યા-મુ. શેહેર બર્લિન સ્પ્રી નદી પર; ગોટીનજન અને ક્રોનીગ્સબર્ગ. [ક્રાકાઉ.

૧૧ પોલંડ-મુ. શેહેર વારસો વીસ્ચ્યુલાનદી પર; અને

૧૨ સ્વીતઝર્લાંડ-મુ. બર્ન આરનદી પર; અને જીનીવા.

૧૩ હોલંડ-મુ. શેહેર આમસ્ટર્ડામ વાઈ નદીપર.

૧૪ બેલજ્યમ-મુ. શેહેર બ્રસેલ્સ સેન્ન નદીપર; વોટર્લુ, ઘેન્ટ, અને આન્ટવર્પ.

૧૫ ફ્રાન્સ-મુ. શેહેર પારિસ સેન નદીપર; માર્સેલ્સ, અને ટુલોન (બંદરો), લાયોન્સ, નાન્ટસ, ઓરલીન્સ, કાલે.

દક્ષિણ ૧૬ સ્પેન મુ. શેહેર મેડ્રિડ માન્ઝનારીસ નદીપર; બાર્સીલોના, જીબ્રાલ્ટર અને કેડિઝ. [ઓપોર્ટો.

૧૭ પોર્ટુગાલ-મુ. શેહેર લીસ્બન ટેગસ નદીપર; અને

૧૮ ઈટલી-મુ. શેહેર ફલોરેન્સ આર્નો નદીપર; રોમ, નેપલ્સ, મીલાન, અને ટ્યૂરીન.

૧૯ તુર્કસ્તાન-મુ. શેહેર કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ, એડ્રીઆનોપલ, અને રશ્ચક. [સ્પાર્ટા.

૨૦ ગ્રીસ-મુ. શેહેર આથન્સ, થીબ્સ, કોરીન્થ, અને

પર્વતો:-ઊરલ, યૂરોપ અને એશિયાની વચ્ચે; ડોફ્રફીલ્ડ, નોર્વે અને સ્વીડનની વચ્ચે; ગ્રામ્પીઅન અને બેનેવીસ સ્કોટલંડમાં; ચીવીયટ, ઈંગ્લંડ અને સ્કોટલંડની વચ્ચે; પીરીનીઝ, સ્પેન અને ફ્રાંસની વચ્ચે; આલ્પ્સ ઈટલીને ફ્રાન્સ, સ્વીટઝર્લાંડ, અને જર્મનીથી જૂદા પાડેછે; કાર્પેથીઅન, ઓસ્ટ્રીઆમાં; આપીનાઈન્સ, ઈટલીમાં; પાર્ન-

સસ અને હેલીકન ગ્રીસમાં; ઍટના (જ્વાલામુખી) સીસીલીમાં; વીસુવીઅસ (જ્વાલામુખી) નેપલ્સની પાસે; અને હેકલા (જ્વાલામુખી) આઈસલંડમાં છે.

દ્વીપકલ્પઃ-સ્કાન્ડીનેવીઆનો દ્વી. નોર્વે અને સ્વીડનને સમાવેછે; જટલાંડ ડેનમાર્કમાં છે; આઈબીરિઅન સ્પેન અને પોર્ટુગાલને સમાવેછે; ઈટલી ભૂમધ્ય સમુદ્ર અને આડ્રિયાટિક સમુદ્ર વચ્ચે; મોરીઆ ગ્રીસમાં છે; અને ક્રીમીઆ કાળા સમુદ્રમાં છે.

સંયોગીભૂમીઃ-કોરિન્થ એ મોરીઆ અને ગ્રીસને જોડેછે; પેરીકોપ એ ક્રીમીઆ અને રશ્યાને જોડેછે.

ભૂશીરો-ઉત્તરકેપ નોર્વેની ઉત્તરે; નેઈઝ નોર્વેની દક્ષિણે; કલીઅર આયર્લાંડની દક્ષિણે; લાંડસેન્ડ ઈંગ્લંડની દક્ષિણે; લાહેગ ફ્રાન્સની પશ્ચિમે; ફિનિસ્ટર અને ઑર્ટેગલ સ્પેનની પશ્ચિમે; રોકો પોર્ટુગલની દક્ષિણે; સ્પાર્ટિવેન્ટો ઈટલીની દક્ષિણે; અને માટાપાન ગ્રીસની દક્ષિણે છે.

બેટોઃ-ઉત્તરમહાસાગરમાં-નોવાઝેમબ્લા અને સ્પીટસબર્ગન, અને લોફોડન; આટલાંટિક મહાસાગરમાં-ઍસલાંડ અને ફેરો, ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લાંડ, ઑર્કની અને શેટલાંડ,

આઝોર્સ; વાઈટ એ અંગ્રેજી ખાડીમાં છે; આઈલ ઓફ મેન, એંગલસી, અને હોલીહેડ, વેલ્સની ઉત્તરે; સીલીએટો લાંડસેન્ડની પાસે; જર્સી, ગર્નસી, આલ્ડર્ની, અને સાર્ક એ ફ્રાન્સના કીનાપર; બોલ્ટીક સમુદ્રમાં–ઓલાંડ ગોથલાંડ, ઓઈસલ, ઝીલાંડ, ફ્યુનન, અને હેલીગોલાંડ; ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં–મેજોરકા, માઈનોરકા, આઈવીસા, ફોરમેનટેરા, કોરસીકા, સાર્ડીનીઆ, સીસીલી, એલ્બા, લી પેરી, આયો-નીઅન બેટો, (માલ્ટા, ગોઝો, કાન્ડીઆ, નેગ્રોપોન્ટ, અને સાઈકલેડીસ).

સમુદ્રો:–ઉત્તરમહાસાગરમાં શ્વેતસમુદ્ર, એ રશ્યાની ઉત્તરે; આટલાંટિકમહાસાગરમાં જર્મનસમુદ્ર એ ગ્રેટબ્રિટન અને ડે-ન્માર્કની વચ્ચે; બોલ્ટિક એ સ્વીડન, પ્રશ્યા, અને રશ્યા વચ્ચે; ભૂમધ્ય સમુદ્ર યૂરોપ અને આફ્રિકાની વચ્ચે; કાળો, એઝોફ અને માર્મોરાનો સમુદ્ર એ યૂરોપ અને એશિયાની વચ્ચે છે.

અખાત અને ઉપસાગર:– બોથનીઆનો અખાત સ્વીડન અને રશ્યાની વચ્ચે; ફીનલાંડ અને રાઈગાનો એ રશ્યાની પશ્ચિમે; બિસ્કેનો ઉપસાગર ફ્રાન્સની પશ્ચિમે; લાયન્સનો અખાત ફ્રાન્સની દક્ષિણે; જીનોઆનો અખાત ઈટલીની ઉત્તર તરફ; વેનીશ અથવા આડ્રીઆટીકને

અખાત ઈટલી અને તુર્કસ્તાનની વચ્ચે; ટારેન્ટાનો અખાત ઈટલીની દક્ષિણે; અને કારિન્થ અથવા લીપાન્ટાનો અખાત એ મારીઆ અને ગ્રીસની વચ્ચે છે.

સામુદ્રધુનીઓ- અને ખાડીઓઃ- સાઉન્ડ સ્વીડન અને ઝીલાંડ વચ્ચે; ગ્રેટ બેલ્ટ ઝીલંડ અને ફ્યુનની વચ્ચે; કાટીગાટ ડેનમાર્ક અને સ્વીડનની વચ્ચે; સ્કેગરાક નાર્વે અને જટલાંડની વચ્ચે; ડોવરની સામુદ્રધુની ડોવર અને કાલેની વચ્ચે; અંગ્રેજીખાડી ઈંગ્લાંડ અને ફ્રાન્સની વચ્ચે; સેન્ટજીઓરજીસ ખાડી ઈંગ્લંડ અને આયર્લાંડની વચ્ચે; બ્રિસ્ટલ ખાડી ઈંગ્લંડના પશ્ચિમ કીનારાપર; જીબ્રાલ્ટરની સામુદ્રધુની સ્પેન અને આફ્રિકાની વચ્ચે; મેસીનાની સામુદ્રધુની ઈટલી અને સીસીલીની વચ્ચે; ડારડેનલ્સ એ મારમારા અને આર્કિપેલગોને સાંધેછે; અને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની સામુદ્રધુની મારમારા અને કાળા સમુદ્રને જોડેછે.

સરોવરોઃ-લાડોગા અને ઓનીગા, રશ્યામાં છે; વેનર, વાટર, અને મીલાર એ સ્વીડનમાં છે; કોન્સ્ટાન્સ અને જીનીવા, સ્વીતઝર્લાંડમાં છે; ડરવંટવાટર અને વીન્ડરમીઅર, ઈંગ્લંડમાં છે.

મુખ્ય નદીઓઃ-ટેમ્સ,મર્સી,હમ્બર,અને સેવર્નઈંગ્લંડમાં. (લીફી અને શાનન) આયર્લંડમાં.

(સીન, લુઆર, અને ગારોન) ફ્રાન્સમાં.

(ડુરો, અને ટેગસ) સ્પેન અને પોર્ટુગાલમાં છે.

(ર્‌હોન) ફ્રાન્સ અને સ્વીત્ઝર્લાંડમાં.

(વીસ્ચુલા) જર્મની, પ્રશ્યા, અને રશ્યામાં.

(માઉસ અને શેલ્ટ) બેલજ્યમ અને હોલાંડમાં છે.

(ડાન્યૂબ) જર્મની, આસ્ટ્રીઆ, સ્વીત્ઝર્લાંડ, અને તુર્કસ્તાનમાં.

(એલ્બ અને ઓડર) જર્માનીમાં.

(વાલ્ગા યુરપમાં મ્હોટી નદી, ડોન, અને નીપર) રશ્યામાં.

(પો) સ્વીત્ઝર્લાંડ અને ઇટલીમાં.

(આર્નો અને ટાઇબર) ઇટલીમાં.

ઓશ્યાનીયા. (ત્રણ ભાગ છે).

૧ મલેશ્યા—મુ. શેહેર બેંકુલેન અને એમ્બીન; જાવા, બોર્નીઓ અને ફીલીપાઇન.

આફ્રીકા.

સીમાઃ—ઉત્તરે— ભૂમધ્ય સમુદ્ર; પૂર્વે—હિંદીમહાસાગર, અને રાતો સમુદ્ર; દક્ષિણ—દક્ષિણ મહાસાગર; અને પશ્ચિમ—આટલાંટિક મહાસાગર.

દેશોઃ— ઉત્તરે— ૧ બાર્બરિ સંસ્થાનો— એમાં ચાર મ્હોટા દેશો છે; ૧ મોરોકો એનું મુખ્ય શેહેર મારોકો;

૨ એલજીરિઆ એમાં મુખ્ય શેહેર એલજીરીઆ; ૩ ટયૂનીસ એમાં મુખ્ય શેહેર ટૂનીસ; ૪ ટ્રિપોલિ એમાં મુખ્ય શેહેર ટ્રિપોલિ; અને બારકા એમાં મુ. શેહેર બારકા છે.

વાવ્ય દિશાએ-૨ ઈજીપ્ત અથવા મિસર મુ. શેહેર કેરો નાઈલ નદીને કાંઠે, અને અલેકઝાન્ડ્રીઆ.

૩. ન્યુબિયા- મુ. શેહેર ખારટુમ નાઈલ નદી ઉપર છે.

૪. આબિસીનિયા-મુ. શેહેર ગોંડર ડેમ્બીઆ સરોવર પર છે.

પૂર્વ:- ૫. આજાન- મુ. આજાન.

૬. જંગબાર= મુ. શેહેર જંગબાર.

૭. મોઝામબિક-મુ. શેહેર સેના ઝામબીઝી નદી ઉપર છે.

૮. સોફાલા- મુ. શેહેર સોફાલા.

મદ્યમ:- ૯. સાહારા અને નાઈગ્રીશિયા- મુ. શેહેર સેગો અને ટિમ્બક્ટુ જોલીબા નદી પર; સોકાટુ, હાઉસા બોરનું, ડારફર, અને ફેઝાન.

દક્ષિણે:- ૧૦. કેપકોલોની- મુ. શેહેર કેપટાઉન ટેબલ અખાત પર છે; નેઈટલ અને કાફ્રેરિયા.

પશ્ચિમે:- ૧૧. સેનીગાંબીઆ- મુ. શેહેર ફોર્ટ સેન્ટ લુઈ સેનીગલ નદી પર છે. [અને કેપકોસ્ટ કાસલ.
૧૨. અપરગીની- મુ. શેહેર ફ્રીટાઉન; આશાન્ટી
૧૩. લોઅરગીની-મુ. શેહેરસેન્ટસેલવેડોર,અને લોઆંગો.

પર્વતો:- આટલસ મોરોકોની પૂર્વથી મિસર સુધી; કોંગ ગીનીની ઉત્તરે; કામેરૂન અપરગીની આગળ; અને લુપાટા મોઝામ્બીકની પશ્ચિમે છે.

ભૂશીરો:- બોન અને સ્પાર્ટેલ ઉત્તરે; બ્લોંકો સાહારાની પશ્ચિમે; વર્ડ આફ્રિકાની પશ્ચિમે; ગુડહોપ અને આગલાસ કોપકોલોનીની દક્ષિણે; ગાર્ડાફુઈ આફ્રિકાની પૂર્વે.

ટાપુઓ:- આઝોર્સ, કેપવર્ડ, સેન્ટટોમસ, કનેરીસ, અને ફરનાન્ડોપો આટલાંટિક મહાસાગરમાં; અસેનશન અને સેન્ટહેલીના આટલાંટિક મહાસાગરમાં; માડાગાસ્કર, મોરીશ્યસ, સેચાલિસ, બુરબોન, કોમોરા, ઝાનઝીબાર, અને સોકોટ્રા હિંદીમહાસાગરમાં છે.

અખાત અને ઉપસાગરો:-સીડ્રાનો અખાત ટ્રિપોલીની ઉત્તરે; કેબીઝ અને ટ્યુનિસ ટ્યુનિસની ઉત્તરે; ગીનીનો અખાત પશ્ચિમે; આલગોઆ, ડેલાગોઆ, અને ફોલ્સના અખાતો; સોફાલા અને મોઝામ્બીકની ખાડી.

સામુદ્રધુની:- જીબ્રોલ્ટર અને બાબલમાંડેબ.

સરોવરો:-ડેમ્બીઆ આબિસીનિયામાં ; ચાડ બોરનુની પૂર્વે, વિક્ટોરિયાનાઆનઝા અને ટાંગનીકા મધ્યમાં.

નદીઓ:-નાઇલ દુનિયામાં સૌથી મ્હોટી; નાઇજર, સેની-ગાલ, ગેમ્બીઆ, કોંગો, કોન્ઝા, ઓરેન્જ; અને ઝામ્બીઝી.

ઉત્તર અમેરીકા.

સીમા:-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર; પૂર્વે-આટલાંટિક મહા-સાગર ; દક્ષિણે-પનામાની સંયોગી ભૂમી ; પશ્ચિમે-પાસીફિક મહાસાગર.

દેશો:- ઉત્તરે-૧. બ્રિટિશ અમેરિકા મુ. શેહેર કવેબેક સેન્ટલોરન્સ નદીના ઉપર ; ટોરન્ટો, કિંગસટાઉન, અને મોનટ્રીલ.

મધ્યમા-૨. યુનાઈટેડ સ્ટેઈટસ-મુ. શેહેર વાશિંગટન પોટોમાક નદી ઉપર; ન્યુયોર્ક, ફિલાડેલ્ફીયા, બોસ્ટન, ન્યુઓરલીન્સ, ચિકાગો અને સાન ફ્રાન્સિસ્કો.

દક્ષિણે:- ૩. મેકસીકો-મુ. મેકસીકો. ૪. ગ્વાટિમાલા મુ. શેહેર ગ્વાટિમાલા. ૫. સાલવેડોર મુ. શેહેર સેનસે-લવેડોર. ૬. નિકારાગુઆ મુ. શેહેર લીઓન.

અખાતોઃ- બાફીન ગ્રીનલાંડની પશ્ચિમે; હડસન, સેનસેલવેડોરનો અખાત, મેક્સિકોનો અખાત, કારીબીઅન સમુદ્ર, અને કાલીફોર્નીઆનું અખાત એ મેક્સિકોની પશ્ચિમ છે.

દ્વીપકલ્પઃ-પૂર્વે-લાબ્રાડોર અને નોવાસ્કોશિયા; દક્ષિણે ફલોરિડા અને યુકાટન; પશ્ચિમે-દક્ષિણ કાલીફોર્નીઆ.

ટાપુઓઃ-ગ્રીનલાંડ, કોકબર્ન, અને મેલવીલ ઉત્તરે; ન્યુફાઉન્ડલાંડ લાબ્રાડોરની પાસે; કેપબ્રિટન અને પ્રિન્સ એડવર્ડ ટાપુઓ સેન્ટ લોરન્સના અખાતમાંછે; વેસ્ટઇન્ડીઆ ટાપુઓ ઉત્તર અને દક્ષિણ અમેરિકાની વચ્ચે છે; વાંકુવર અને કવીન ચારલોટશાઉન્ડ બ્રિટિશ અમેરિકાની પશ્ચિમ.

પર્વતોઃ- રોકી, આલીઆસ, અને આલીધની.

સરોવરોઃ=સુપીરીઅર, હુરીન, ઓન્ટોરીઓ, મીચીગાન, વીનીપેગ, આથાબાસ્કા, ગ્રેટસ્લેવ, ગ્રેરબેર, અને નિકારાગુઆ.

નદીઓઃ- મિસીસીપિ, મીસોરી, ઓહીઓ, સેન્ટલોરન્સ, મકેનઝી, રેડરીવર, આરકાનસાસ અને રાયોગ્રાડીડેલનાર્ટ.

દક્ષિણ અમેરિકા.

સીમા:-ઉત્તરે-કારિબીઅન સમુદ્ર; પૂર્વે-આટલાંટિક સમુદ્ર; દક્ષિણે-દક્ષિણ મહાસાગર; પશ્ચિમે પાસીફિક મહાસાગર.

દેશો:-ઉત્તરે-૧ ગ્યુઆના-મુ. શેહેર જ્યોર્જ ટાઉન; પારામારીબો અને કાએન.

૨ વેનીઝુએલા મુ. શેહેર કારાકાસ અને મારાકેબો. [ક્વીટો.

૩ ન્યુગ્રાનેડા મુ. શેહેર બોગોટા. ૪ ઈક્વેડોર મુ. શેહેર

મધ્યમાં:- ૫ પેરૂ મુ. શેહેર લિમા.

૬ બ્રાઝીલ-મુ. શેહેર રાયોજીનેરો અને સેન્ટસબાસ્ટીઅન.

૭ બોલીવીઆ-મુ. શેહેર ચુકવીઝાકા. ૮ પારાગ્વે મુ. શેહેર એસેનશન.

દક્ષિણે:=૯ લાપ્લાટા-મુ. શેહેર બ્યુનોસએરીઝ.

૧૦ યુરગ્વે-મુ. શેહેર મોન્ટીવીડીઓ. ૧૧ ચિલિ-મુ. શેહેર સાનશ્યાગો.

૧૨ પાટાગોનીઆ-મુ. શેહેર ટેરાડેલ ફયુગો.

ટાપુઓ:-ફોકલંડ, પાટાગોનીઆની પૂર્વે; ટેરાડેલ ફયુએગો દક્ષિણે; જુઆન ફરનાન્ડીસ અને ગાલાપેગોસ પશ્ચિમે.

પર્વત:-આંડીસ પશ્ચિમ કીનારે ઉત્તરથી દક્ષિણ સુધી.

ભૂશીરો:-હોર્ન દક્ષિણે; અને સેન્ટરોક બ્રાઝીલની પૂર્વે.

સરોવરો:-ટીટીકાકા અને મારા કેબો. [અને પારા.

નદીઓ:-આમેઝોન, ઓરીનીકો, માગડલીના, લાપ્લાટા,

અખાતો વીગરે:-કારીબીઅન સમુદ્ર; માગેલનની સામુ-
દ્રધુની; ડેરીઅન અને મારાકેબોના ઉપસાગર.

૨ ઓસ્ટ્રેલેશ્યા- એના ત્રણ ભાગ છે.

(અ) આસ્ટ્રેલીઆ-મુ. શેહેર સીડની, મેલબોર્ન, અને
બ્રીસબેઇન. [લાન્સટન.

(આ) ટાસ્મેનીઆ- મુ. શેહેર- હોબર્ટટાઉન, અને

(ઇ) ન્યુઝીલાંડ- મુ. શેહેર- ઓકલંડ, ન્યુપ્લીમથ,
વલીંગ્ટન, નેપીઅર, અને નેલ્સન.

(૩) પાલીનીશ્યા-એના મુ. ભાગ મારકવીસાસ અને સાંડવીચ છે.

અંગ્રેજી સંસ્થાનો તથા તાબાના મુલકો.

યુરપ:-જીબ્રાલ્ટર, હેલીગોલાંડ, માલ્ટા, ગોઝો, સાઇપ્રસ, ચેનલ આઇલ્સ, અને આઇલ ઓફ મેન.

એશિયા:-હિંદુસ્તાનનો મોટો ભાગ, આસામ, ચીતાગાંગ, આરાકાન, પેગુ, પીનાંગ, ટીનાસરીમ, લંકા, પ્રીન્સવેઇલ્સ ટાપુ, મલાકા, સીંગાપોર, પ્રોન્વીસવેલેસ્લી, હોંગકોંગ, લાબુઅન, અને એડન.

આફ્રિકા:-સીરાલીઓન, ગેમ્બીઆ, ગોલ્ડકોસ્ટ, સેન્ટ

હેલીના, એસેન્શાન, કેપકોલોની (ગુડ-હેપ), નેટલ, મારી-શ્યસ, અને સીચીલીસ.

ઉત્તર અમેરિકાઃ-ક્વેબેક, ઓન્ટેરીયો, ન્યુબ્રન્સવિક, નોવા સ્કોશ્યા, પ્રીન્સ એડવર્ડ ટાપુ, ન્યુફાઉન્ડલાંડ, અને હોન્ડયુરાસ.

દક્ષિણ અમેરિકાઃ-બ્રિટિશ ગાએના, એસીક્વીબો, ડીમરાસ, અને ફોકલાંડ બેટો.

વેસ્ટઈન્ડીસઃ-જમેકા, બારબેડોસ, ડોમીનીકા, ગ્રનેડા, મોન્ટસેરાટ, સેન્ટવિન્સેન્ટ, ટ્રીનીડાડ, બરમ્યુડાસ અને બહા-માના ટાપુઓ.

ઓસ્ટ્રેલેશ્યાઃ-ન્યુસાઉથ વેલ્સ, દક્ષિણ આસ્ટ્રેલીઆ, ક્વીન્સલાંડ, વીક્ટોરીયા, પશ્ચિમ આસ્ટ્રેલીઆ, ઉત્તર આસ્ટ્રેલીઆ, ટેસમેનીઆ અને ન્યુઝીલાંડ. [ટોગા.

દુનિયામાં સૌથી ઉંચો પર્વત-એવરેસ્ટ હિમાલયની ઉંચી

„ „ મ્હોટીનદી-નાઈલ (આફ્રિકામાં).

„ „ વસ્તીવાળા દેશો-૧ ચીન. ૨ હિંદુસ્તાન.

„ „ વિસ્તીર્ણ સરોવર-કાશપીઅન.

„ „ મ્હોટો ટાપુ-આસ્ટ્રેલિયા.



નોટિસ.

આ તથા નીચેની ચોપડીઓ સૂરત નાણાવટમાં મી. કરસનદાસ નારણદાસ બુકસેલરની દુકાનેથી મળશે. કમીશન વીગેરેનો બંદોબસ્ત મજકુર માણસને જાતે મળ્યાથી અથવા પોસ્ટપેઇડ કાગળ લખ્યાથી થશે.

A Brief Sketch of the History of England, 3rd edition (ready).

A Guide to the Moral Class Book, 2nd edition.

A Guide to the History of Sandford and Merton, with an outline history of India, newly printed.

Meanings of Howard's 2nd Book Part I.

" " " " Book Part II.

All the English and Gujarati School Series.

Religious and other story books.